

12 NISAN 1950

SENE: 1 SAYI: 24

NUHUN

Gemisi

Çarşamba Günleri Çıkar

★

HEDİYESİ 10 KURUŞ

★

Siyasi Mizah Dergisi

Türk aydınları adaletle beraber

Büyük şairimiz Nazım Hikmet'in bir an evvel serbest bırakılması hakkında, Türk aydınlarının Cumhurbaşkanına ve Büyük Millet Meclisine gönderdikleri dilekçeyi ve imza sahiplerinin isimlerini aynen yayınlıyoruz:

Cumhurbaşkanlığı Yüksek Katına

Son devir edebiyatımızın dünyaca tanınmış şairlerinden Nazım Hikmet 12 senedenberi devam eden ve son zamanlarda yapılan açıklamalarla haksız olduğu sabit olan mahkûmiyeti ve bilhassa bu mahkûmiyetin hariçte, memleketimiz aleyhinde propağandalara vesile teşkil etmesi Türk aydınlarını müteessir etmektedir. Bundan başka büyük Türk şairi Af Kanununun gayri muayyen bir müddetle geri bırakılmasından müteessir olarak 8 nisan tarihinden itibaren hayatına son vermek maksadıyla açlık grevine başlayacağını ilân etmesi, biz Türk aydınları için derin bir elem kaynağı olmuştur.

Bu haksızlığın bir an evvel tamiri, gerek insan olmak ve gerekse dünyada daima şerefini muhafaza etmiş bir milletin ferdleri bulunmak sıfatıyla her Türkü sevindirecektir.

Biz; aşağıda imzaları bulunan Türk aydınları, şair Nazım Hikmetin bir an evvel serbest bırakılmasını sizden ve Yüksek Meclisin asıl vicdanından bekliyoruz. Bu hareketimizle bütün Türk aydınlarının arzu ve temennilerine tercüman olduğumuza eminiz.

A. Adnan Adıvar: İst. müstakil milletvekili, H. Edib Adıvar: Ed. Fak. Ord. Prof.; İ. Hikmet Ertaylan: Ed. Fak. Ord. Prof.; Nadir Nadi: Cumhuriyet Gazetesi sahibi ve başyazarı; Mazhar Osman: Tıp Fak. Ord. Prof.; A. Hamdi Tanpınar: Ed. Fak. Prof.; Vâ-Nû: Akşam gazetesi muharriri; Avni Insel: Insel kitabevi sahibi, mütercim; Besim Darkot: Ed. Fak. Prof.; Vehbi Eralp: Ed. Fak. Prof.; Sıddık Sami Onar: Hu. Fak. Ord. Prof., Üniversite Eski Rektörü; M. Ali Aybar: Kuzguncuk, Babanakkas 3, muharrir, eski doçent; Mukbil Gökdoğan: Teknik Üniver. Prof., Mimari Fak. Dekanı; Yaşar Nabi: Varlık yayınevi sahibi; Zekeriya Sertel: Moda, muharrir; Nihal Karamağralı: Akşam gazetesi; Enis Tahsin Til: Akşam gazetesi; Saadeddin Gökçepinar: Akşam gazetesi; Remzi Tozanoğlu: Akşam gazetesi; Arif Derebeyoğlu: Akşam Gaz.; Kâzım Şinasi Deram: Akşam Gaz.; Ömer Rıza Doğrul: Cumhuriyet gazetesi; Ahmed Emin Yalman: Vatan Gaz.; Ercüment Behzat Lav: Şehir Tiyatrosu aktörlerinden; Ali Fuad Başgil: Hu. Fak. Ord. Prof.; Sinan Korle: Vatan Gaz.; Kıyam Levi: Vatan Gaz.; Cavit Yamaç: Vatan Gaz.; Cemaî Girel: Vatan Gaz.; Melih Yener: Vatan Gaz.; Nadire Sadi: Doktor, Çağaloğlu; Bedri Karaman: Vatan Gaz.; Ali Saraçoğlu: Vatan Gaz.; Sabahaddin Eyüboğlu: Ed. Fak., muharrir; Recep Bilginer: Vatan Gaz.; Refik Halit Karay: Yeni İstanbul Gaz.; Mazhar Şevket İbşir: Ed. Fak. Ord. Prof., Ed. Fak. Dekanı; Selim Rağıp Emeç: Son Posta Gaz.; Ercüment Ekrem Talû: Son Posta Gaz.; Sait Kuran: Teknik Üni. Prof.; Ekrem Reşit Rey: İstanbul Radyosu; M. Faik Fenik: Zafer Gaz. Başyazarı; Vedat Ar; G. S. A. dekoratör hocası; Sami Teziş: Son Posta Gaz.; Sacit Yumer: Son Posta Gaz.; Muvaffak Garan; Yeni İstanbul Gaz.; Samim Gönensay: H. Fak. Ord. Prof.; Neyzen Tevfik: Şair ve müzisyen; Peride Celâl: Romancı; Behice Boran: eski doçent; Nusret Suman: G. S. A. heykeltıraş hoca; Temal Tollu: G. S. A. ressam H. Ziya Ülken; Ed. Fak. Prof.; Mina Urgan: Ed. Fak. Doçent; Salih Dizer: Son Posta Gaz.; M. Şekip Tunç: Ed. Fak. Ord. Prof.; Macit Görberk: Ed. Fak. Prof.; Fethi Erden: Doktor; Hüsnü Bakı: yüksek mühendis; N. S. Kösemihal: Ed. Fak. Doçent; Berna Moran; Ed. Fak.

(Devamı 4 üncüde)

Sayın Profesör Bayan Hâlîde Edip ne diyor: Haksız yere hiç bir vatanşın değil 28 sene, 28 saat dahi hapsedilmesinin arzu etmem; aynı şekilde Nâzımında bir an evvel çıkmasını canı gönülden temenni ediyorum.

Prof. İsmail Hikmet Ertaylan ne diyor:

«Ben kendisini küçükükten beri bilirim. Nâzım Hikmet bir hataya kurban oldu. Bunu bir af temizliyemez mi? Bu bir emri kavi şeklinde oldu bu güne kadar alâkasızlık - tan kaldı.»

Sayın avukat bayan Fahamet ne diyor:

Adli hata vardır. Sarıhtir. Bu sarahat karşısında hapsinin doğru olmadığı sorgusu dahi doğru değildir.

Mareşalin ÖLÜMÜ

Mareşal Fevzi Çakmak vefat etti.

İstiklâl savaşının bu temiz mücahidi hayatının sonlarına doğru, istiklâl mücadelesinin hakiki bir Demokrasi ile kuvvetlendirilmediği müddetçe kaybedildiğini görmüş ve bu hususta bizzat yaptığı hatâları itiraf etmiş bulunuyordu. Bu arada Nazım Hikmet'e dahi haber göndererek haksız mahkûmiyetinden dolayı tessürlerini bildirdiği rivayet olunmaktadır.

İleri hamlelerle siyasi hayata atılan sayın Mareşal C. H. P. nin bir çok tertiplerle karşılaştı. Fakat ne yazık ki sıhhati son günlere kadar devam eden bu tertiplerle mücadele etmeğe imkân bırakmadı.

Sayın Mareşal bir istiklâl kahramanı olarak burada anarken bugün ve yarın aynı istiklâl davasında çarpışacak olanlar için Mareşalin hayatından alınacak büyük dersler bulunduğunu düşünürüz.

Nazım'a ait fıkralar

Şiire, söze, dile, resme dair

Nazım tanyan eski arkadaşlarından, yakınlarından dinlediğimiz bir kaç ufak tefek hikâyeyi, rivayeti not ettik. Bunlar büyük şairin hayatından kırıntılardır, fakat her birinin içinde pırıl pırıl bir insan zekasının, yüreğinin izleri var.

Şiir Yazıyor

★ Nazım ile aynı hapis-hanedede yatan bir arkadaşından not edilmiştir:

«Lodos esiyordu.. Ağır, sıcak bir uğultu.. Gece içinde kapılar çarpılıyor, bir yerlerde camlar kırılıyor, ağaçların hissiyatı..»

Gece yarısını çoktan geçmişti. Nazımın vaktile Beyoğlundan bilmem ne mağazasından gayet ucuza aldığı söylenen çappon saati ikiyi gösteriyordu. Ben roman okuyordum, o uyuyordu. Bir ara fırladı, yorganı filân attı, mavi gözleri uyku dolu..

Kalemimizi vermişsiniz!

Verdim, ne yapacağını merakla bekliyordum.. Başucundaki duvara bir şeyler yazdı, kalemide etti ve kemâli ciddiyetle tekrar yatarak yorganı tepesine çekti. Usulcacık kalktı, yazdıklarını okudu, divarda nefis bir kaç mısra yazılı idi, Nazımın şuuru altı bile şuurlu bir şiir fabrikasıdır.

«Volta» Vuruyor

★ «Malta boyu» nun betonunda, hızlı adımlarla dolaşan takunyalarının sesinden anlıyorum: Gene «Şiir düşünüyor...» Koşuş kapısına çıktım. Mırıldanıp uğulduyarak, bir taraftan da sağ elinin baş ve şahadet parmaklarıyla, şehriye dökenlerde olduğu gibi yaparak dolaşan sarı bir uğultu halindeydi: Malta boyunda birer ikişer «Volta vuranlara» çarpıyor, bir işaretle özür diliyor, sonra gene aynı uğultu, yine aynı uzun kısa yürüyüşler, kesik

dönüşler.. Arada, bir an ne söyleyeceğini unutmuş, gibi, yüzüne endişe ile bakıp bakıp «lütfen kalemi nizi» diyebiliyor, ben kalemimi uzatana kadar, o yallah, bir boy gidiyor, beni unuttu bile, şiir fabrikası tam istihlal hâlinde dir..»

Şair Sözü

Bir başka arkadaşından not ettik:

★ Nazım sanat işlerini fevkalâde ciddiye alır, sa natkârı da büyük bir mesuliyet yükü altında görür. Sanatkâr, emekçi kit lelere karşı daima sorumlu vaziyettedir. O, «Al danma ki şair sözü elbet te yalandır!» Kanaatine düşmandır. Bu kanaat onda şu kılığa girmiştir: «İnsan ki şair sözü elbet te doğrudur!» Nazım, şairin «ruhların mühendisliği» olduğuna inanır..»

Nazımın Dili

Dil üzerinde Nazımın fikirlerinden bir kaç:

★ Dilimizin Türkçeleşmesindeki istihaleyi dâima sempatiyle karşılar, bununla beraber ifrat ve tefritlerden kaçırır. «..... dil'de ölçü, Halk olmalıdır. Halkın yadırgadığı, kullanmadığı kelimeleri almamağa bilhassa dikkat etmeli...»

Şiir

Nazım şiir hakkındaki sözlerini hatırlayan bir dostundan:

★ Nazım vezni, kafiye-yi, ahengi, resmi atmak suretiyle de şiir yazılabilir, daha ileri gidip, yazıyı da atıp, sadece «şiir düşünülebileceğini, kabul ederdi;...» fakat, derdi, ne lüzum var bu tasfiyelere? Asırlardan beri gelişe gelişe bugüne varan şiirin kazandığı imkânlardan niçin faydalanmamalı? Bu sadece şekli zorlamakla «yeni» şeyler yapılabileceğini zannettir.. (Oysaki Nazım, der ki: «Mesele şekilden çok muhtevâ'da, muhte

vâ'nın yeniliğindedir.»

Amatör

Nazımın bir arkadaşına yazdığı mektuptan:

«Benden yeni yaptığım resimleri istiyorsun. Yaptığım yok. O öyle bir hevesti geldi geçti. En nefret ettiğim şey amatörlüktür, öyle olduğu halde bazzan bu çukura ben de düşüyorum. Amatörlükten maksadımı ters anlama.

Nice profesyonel sanatkarlar vardır ki hakikatte sadece amatördürler, çünki mesuliyetli en aşağı hekimlik, mühendislik kadar mesuliyetli bir iş yaptıklarının farkında değildirler. Mesuliyetini idrak etmeyen sanatkar amatördür.

Resim

Yine bir mektuptan:

★ «Sanat kolları içinde resim, gerçek resim, yani hem en titiz, en bilgili, en namuslu, en profesyonel ressamın kusursuz bulacağı, hem de, belki ömründe hiç resim görme miş halktan insanın anlayacağı, ona bir şeyler söyleyen, onu düşünmeğe, heyecanlanmağa, götüren resim, müthiş bir şey.»

Şiiri

Yaşamak

Nazım'a ait fıkralar sütunumuzda okuduğunuzdur; Nazım, şiir çeşitlerinden bahsederken «şiir konuşmak» diye bir tâbir kullanmış. Bunun ne demek olduğunu, büyük mücadelesine giriştiği bu günlerde daha iyi anladık. Evet; Nazım «Şiir Konuşuyor» artık..»

Bir gazete muhabiri soruyor:

— Kendinizi ölçür mü istiyorsunuz?

Nazım cevap veriyor:

— Hayır, yaşamak istiyorum; ama herkes gibi.. Bu söz, açlık grevine başlayan şairin sözüdür, aydınlık ve azimli.

Nazım niçin açlık grevi ne başladığını anlatıyor:

— «Açlık greviden maksadım intihar değildir. Yaşamak ve memlekete hizmet etmek istiyorum. Hakkın galebesi için canımı pul yerine kullanarak millete son bir istida yazdım...»

Nazım «Şiir Konuşuyor»,

Nazım «Şiiri Yaşıyor.» Hak yolunda yazılmış mısralar hâlinde..»

Bütün bu acı günlerin çok ötesinde hür ve bahtiyar nesiller canını pul yerine kullanarak istida yazan şairi katırlayacak.

Gönül Sezer:

En kısa zamanda kur tarılması insanlık borcudur.

Memleketim

Memleketimi seviyorum!
Çınarlarında kolan vurdum.

Hapishanelerinde yattım.

Hiç bir şey gideremez iç sıkıntımı
Memleketimin şarkıları ve tütününü kadar!
Memleketim!

Bedrettin, Sinan, Yunus Emre ve Sakarya
Kurşun kubbeler, fabrika bacaları,
Benim o, kendini kendinden bile gizliyerek,
Sarkık bıyıkları altından gülen halkımın eseridir.
Memleketim!

Memleket ne kadar geniş,
Dolaşmakla bitmez tükenmez gibi geliyor insana,
Edirne, İzmir, Ulukışla, Maraş, Erzurum,
Erzurum yaylasını yalnız türkülerinden
tanyorum!

Ve Cenuba,

Pamuk işleyenlere gitmek için,

Toroslardan bir defa olsun geçmedim diye,
Utanyorum!

Memleketim!

Develer; tren, ford arabaları ve hasta eşekleri
Kavak,

Söğüt

Ve kırmızı toprak!

Memleketim!

Çam ormanlarını, en tatlı suları

Ve dağ başı göllerini seven alabalık

Ve onun yarım kiloluğu,

Pulsuz gümüş derisinde kızılımlarla,

Bolunun Aband gölünde yüzer!

Memleketim!

Ankara ovasından geçilir,

Kumral, ipekli, uzun kürklerin pırldaması,

Yağlı ağır fındığı Giresunun,

Zeytin,

İncir,

Kavun,

Ve renk, renk

Salkım salkım üzümler,

Ve sonra kara sapan,

Ve sonra kara sığır..»

Ve sonra Parisli bir gazetenin

«Planlı edebiyat» diye alay ettiği

Bir eski şiir:

«Köylünün toprağa hasreti var,

«Toprağın hasreti makinalar!»

Bir vatandaş

V. İncili ne diyor:

Nazım Hikmetin davası

insanlık ve demokrasi dâvasıdır bunu anlamayanlar onu mahkûm ettiler.

Vatanperver şairimizin

hürriyetinin iadesi hepimizin hürriyetinin sembolü olur.

Edebiyat fakültesi talebele

ri ne diyor:

Güler Balıklevalı:

Büyük şairimiz ve fikir

adamımız Nazım Hikmetin

bir saat bile hapişte kalmasına hiç bir insanın

yüreği dayanmaz. Nazım

adli bir hataya kurban

gittiği açık bir hakikattir..»

Sanatkârın serbest bira

kılması taraftarıyım.

Limasollu Naci:

Büyük sanatçı ve fikir

adamı Nazım Hikmet'in

fikirlerinden dolayı hapişte

tutulması 20 inci asır

insanlığının yüz karasıdır.

Çok geç kalmıştır. Af

fedilsede edilmese de

insanlık tarihi bu büyük

hâtaı asla affetmeyecektir.

Avukat Burhan Apaydın ne diyor:

Nazım Hikmetin hapishanede bigünah bir tarzda yattığı yani Adli bir hataya mevzu teşkil ettiği bugün artık herkes tarafından kabul edilen bir hakikat olmuştur. Nazım Hikmete karşı adli bir hata işlenmiştir. Evet,

«Errare Humanum Est - Hâta insanlar içindir» Fakat; hâtaı kabul etmede en büyük insanlıktır.

İnsan hakları beyanname sine imza koymuş bir memleketin hükümetinin

bu insanlığı göstermesi

kadar tabii bir şey olmaz.

Ankara avukatlarının müracaatları

Bazı Ankara avukatları Cumhurbaşkanlığına ve Başbakanlığa bir dilekçe ile şair Nazım Hikmet'in affını istemişlerdir.

«Şair Nazım Hikmet'in 8 nisan 1950 tarihinde açlık grevi yapmaya karar verdiğini büyük bir üzüntü ile gazetelerde okuduk. Sanat şöreti memleket sınırlarını aşan ve on iki yıldanberi Bursa Cezaevinde yatan bu değerli sanatkarın bir adli hataya kurban olduğu ve halen şifa bulmaz bir hastalıkla malûl bulunduğu sayıdır.

Anayasanın zâtı devletlerine tanıdığı yetkiye istinaden mumaileyin cezasını bağışlamanızı deryin saygılarımızla dileriz»

İmzalar: Profesör Bü lend Nuri Esen, Prof. İsmail Hakkı Karafakılı, Prof. Vasfi Raşid Sevig, Hâmid Şevket İnce İsmail Hakkı Balamir, Oktay Rifat, Saffet Nezihi Bölük başı, Ferruh Ağan, Mu vaffak Özenç, Şerafeddin Aydınlık, Asım Ruacan, N. Afacan, Seviç Düşün sel; Nejad Sav, Meliha Dumlu, Şeref Mengü M. Üçer.

Avukat İrfan Emin Kösemihaloğlunun basın toplantısı

«Ona hain damgasını vurmak inkılâba hiyanetten başka manaya gelebilir mi!..»

Ankara aydınlarının müracaatları

Türk şairi Nazım Hikmet'in af teklifinin Meclisten geçmemesi üzerine açlık grevi yapmağa karar vermesi memleket aydınlarını heyecan ve üzüntüye düştürmüştür.

Nazım Hikmet'in bir adli hataya kurban olduğu kanaati, memleket dışında ve içinde yayılmış bulunmaktadır. Bu hâdiseyi Türkiye'nin şerefini lekelemek için bilerek bir tahrik vesilesi olarak kullananlar bulunsa bile, onu sadece insanî ve hukukî bakımdan ele alanlar ve sevdikleri Demokrasi Türkiye'sini açık bir adaletsizliği devam ettirir görünmek şaibesinden kurtarmak isteyen iyi niyetli hak ve fikir adamları, içeride ve dışarda, büyük bir yekün tutmaktadır.

Memlekette komünist hareketini doğrudan doğruya sevk ve idare ettikleri için tutulan ve yargılanan teşkilâtçı şefler dahi azami dört yıl hapse mahkûm edilmiş oldukları halde, şair ve sanatkar Nazım Hikmet on iki yıldan beri hapiste yatıyor. Bu uzun istirahat ve onun etrafındaki türlü yankılara nihayet vermek için Devlet reisi olarak elimizdeki bütün yetkileri kullanmanızı sizden rica ediyoruz.

İbrahim Çallı: ressam, Saip Tuna: ressam, Refik İrfan: Müzisyen, Fahire Fersan: müzisyen, Mithat Fenmen: müzisyen, Ferit Alnar: müzisyen, Adnan Saygun: müzisyen, Muazzez Lütas: aktris, Refia Şenbay: aktris, Cüneyt Gökçer: aktör, Lütfi Ay: münekkid, muharrir, Cahid Sıtkı Tarancı: Şair, Orhan Veli: şair, Melih Cevdet: şair, Nurullah Ataç: münekkid, muharrir, Falih Rıfkı: milletvekili, Mekki Said: muharrir, Mevdi Sayman: gazeteci, Nazım Kâmil Bayur: bankacı, Celâl Cündoğlu: yüksek mühendis, Abidin Mortaş: yüksek mimar, Nureddin Evin: yüksek mimar, Fettah Aytac: yüksek mimar, Feyyaz Köksal: yüksek mimar, Prof. Behçet Kamay: doktor, Mahir Mavioglu: doktor, Cahit Özer: doktor doçent, Şükrü Ertan: tüccar, Tarık Levendoğlu: dekoratör, İrfan Şahinbaş: Dil-Tarih ve Coğrafya fakültesinde profesör, Mehmed Karasan: Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesinde profesör, Mesud Cemil: müzisyen.

Yüksek Tahsil Gençlik Derneğinin Müracaatı

Af kanununun bir an evvel çıkarılmasını temin etmek üzere Büyük Millet Meclisini toplantıya davet ve bu müddet zarfında Büyük Şair Nazım Hikmet'in cezasının infazının durdurulması için Yüksek Tahsil Gençlik Derneği tarafından sayın Cumhurbaşkanına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına ve Bursa Cumhuriyet Savcısına şu telgraflar gönderilmiştir:

Sayın İsmet İnönü;
Cumhurbaşkanı

ANKARA

Büyük şair Nazım Hikmet misli görülmemiş bir adli hata yüzünden 13 yıldan beri hapiste tutulmaktadır. Memleketimiz ve dünya halk oyununda büyük bir tessür ve tepki yaratan bu hale son vermek üzere geri kalan Af Kanununun çıkarılması için bir an evvel Büyük Millet Meclisini toplamamızı, bu müddet zarfında da hayatı tehlikede olduğundan Nazım Hikmet'in cezasının infazının durdurulmasına tavassufunuzu rica ederiz.

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği

(Aynı telgrafın bir sureti de T. B. M. M. Başkanına çekilmiştir.)

Cumhuriyet Savcılığı:

BURSA

Büyük Şair Nazım Hikmet misli görülmemiş bir adli hata yüzünden 13 yıldan beri hapiste tutulmaktadır. Bu hal memleketimiz ve dünya halk oyununda büyük bir tessür ve tepki yaratmıştır. Kanunun size verdiği yetkiye dayanarak, bugün hayatı tehlikede olan büyük şairin cezasının infazının derhal durdurulmasını rica ederiz. Bu hususta tavassutları ve geri kalan Af kanununun çıkarılmasını temin etmek üzere bir an evvel B. M. M. ni toplamaları için sayın Cumhurbaşkanına ve B. M. M. Başkanına da birer telgraf çekilmiştir.

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği

Büyük şairimiz Nazım Hikmet'in durumu ve umumi af konusunda avukatı ve kanuni vasisi sayın İrfan Emin Kösemihaloğlu 7 nisan 1950 günü bir basın toplantısı tertip etmiştir.

Üstat, ilk önce, Nazım Hikmet'in mahkûmiyetine sebep olan hâdiseleri anlatmış ve bunların kanuni bakımdan hiç bir insanı suçlandırıcı bir mahiyet taşımadığını açıklamıştır. Ve sonra sözü şairin açlık grevine getirerek şöyle demiştir:

Nazım Hikmet daha kasım ayında açlık grevine yatmak kararını vermişti. Ziyaretine gittiğim zaman içi kapkaranlık, mutlak surette kararını tatbik edeceğini, hiç değilse ölüsünün hapishaneden çıkarılacağını ısrarla söylüyordu. kendisine, bu adli hatanın tamir edileceğini ve adalete inanasını söyledim, ancak bunun bir zamana bağa olmasını da anlattım. Çekise çekise bir yıl vade kopartım. Ayrılacağım sırada bana dedi ki: «Bir gün sana bir telgrafım gelebilir, o zaman iki eim kanda olsa bile derhal Bursaya gelmeni rica ederim.» Anladım ki bir gün apansız açlık grevine başlayabilir. Nitekim: çok geçmeden iş o yola döktü. 24.1.1950 tarihinde şu telgrafı aldım:

«Üstat, rica ederim hemen gel.

Nazım Hikmet»

Derhal Bursaya koştum. Bana krizlerinden bahsederek bu işi mutlaka halledeceğini söyledi ve önmüzdeki çarşamba günü kararımı tatbika koyulacağım dedi. Zihnim alt üst olmuştu, bana harekete geçebilecek bir zaman vermesini ısrarla istedim; nihayet vadeyi 15 şubat 1950 tarihine kadar uzatmağa gücükle razı oldu. Hemen Ankara'ya koştum, sağa soya baskurdum ve 9 şubat tarihinde Cumhurbaşkanına İnönüye yazı ile müracaat ederek durumu bütün acılığı ve açıklığı ile arzettim. Şubatın 15 ine kadar esasla bir belirti olmadığı takdirde Nazım Hikmet'in muhakkak surette kararı tatbik edeceğini ifade ettim. Ferdası günü verilen cevapda, müracaatımın başbakanlığa havale edildiği bildirildi. 10 şubatta Ankara'ya beni telefonla davet ettiler; Milli Savunma Bakanı Bay Hüsnü Çakırla, Adalet Bakanı bay Fuad Sirmenin 15 şubat günü öğleyin beni beklediklerini söylediler.

14 şubat salı günü Ankara'da olacağını bildirdim ve o gün Adalet Bakanı bay Fuat Sirmenle etrafı bir şekilde görüşerek durumu aydınlatım. Esasen bundan bir ay kadar evvel M. S. B. bay Hüsnü Çalor, kendine yaraşan bir olgunlukla beni uzun uzun dinlemiş ve Askeri Adliye erkaniyle temasa getirmişti. Fakat görüştüğüm zatlar Usulu Muhakeme yollarında bir çare bulamadıklarını bil direrek gösterdiğim hal çarelerini tasvip etmediler. Bu zarur-

İrfan Emin

retledir ki diğer yollarda çare ve imkân aramak mecburiyetinde kalmıştım.

Adalet Bakanlığıyla görüşükten çok az bir zaman sonra Af tasarısı Meclise verildi. Sonrasını biliyorsunuz! Tasarının bazı kısımları incelenmek üzere encümeneye verilmesi ve akabinde Büyük Meclisin faaliyetini tatil etmesi, Nazımın malûm olan kararını hareket getirdi.

29 mart 1950 günü, Nazım'dan aşağıdaki mektuba a-tım:

«Canım sevgili üstadım,

Hakkın, hakikatın tecellisi için açlık grevine yatıyorum. Üzülmeye, sinirlenmeye, hak ve hakikat uğrunda, bir kararsızlığın tamiri uğrunda gerektiği zaman ölümü göze alabilmek güzel şeydir..»

Hemen bursaya yolandım.

Nazım beni her zamandan ziyade neşeli ve mânen kuvvetli karşıladı:

«Ben vermiş olduğum karar (Devamı 4 üncüde)

MEKTUP

Nuh Dede Eliyle Dokumacı Ahmede

Kardeşim usta:

Dayanamadık, Ahrazla beraber Hacı Farfarayı görmeğe gittik bu pazar. Mapusaneye gittik emme ne yüzle gittik, heç sorma.. Af çıktı çıkmadı deyi dellenmiştir. Hacı, ben neyliyeyim şimdi?..

Neyse ki Hacı Farfara demir gimim, Ne küfretti ne bişet.. Geldi,

«— Aleyküm selâm» dedi, karşılık verdik:

— Meraba dedik, hoş beş, hepsi tamam..

«— Daha ne var ne yok» dedi.

«— Duvacıyyık» dedim, Ahraz kafa salladı, el öpme vaziyetleri aldı.

«— Hacı» dedik, «sana birez öteberi getirdik, su cuk filân..»

«— Sağolun», dedi «heç iştam yok.»

«— Hayrola,» dedik, «neden iştan yok.»

«— Efendim,» dedi işte böyle... ayıb olmuş bi tepsi kaymaklı baklava yediğim, ne kıyamet koptu ne tûfan. Elâleme rezil olduk gayrı..»

«— Öyle düşünme, dedik, «suç sende değil, Kabahat şihlarda kıyamet kopacak diyenin vebali boy-nuna...»

«— Hemide...»

«— Hemide ne Hacı Farfara?»

«— Lokma geçmiyo boğazımdan,

«— Hayrola,» dedik, bi üzüntün mü var?»

«— Var dedi, «bi üzüntüm var, gazatadan habarımız yok mu?»

«—Görmedik, bilmiyoruz,» dedik —ben dedim— Ahraz zatı konuşmaz..»

«—Türkü çığırır bi saz şairi varmış Bursada, 13 sene yatmış, heç suçü yoğumuş ben demiş» gayrı açlık kıravı yapıyorum dostlar..»

«— Böyle heç duymadık, dedim..»

«—Ne bi lokma ekmek, ne bi yudum su yimem de, içmem de» demiş..»

«— Heç heç duymadık böylesini, ya Sarı Selim noldu, kapıda bekledik bekledik görmek nasip değilmiş..»

«— İçerde ağlıyo...»

«— Çıkmadığına mı?..»

«—Bursadakine ağhyor ben yatarım diyo, yüz yıl yatarım sırf o çıkısın... Hak yerine gelsin.»

«— Amin,» peki neymiş suçü Bursadakinin?»

«— Tevatir güzel türkü çığırmış, bozrak gimim emme daha yanık Pir Sultan misali.. Hacı Farfara ağaçları sordu, çiçek açtılar mı; seli aktı mı köprü-nün altından bi de avcı kahvasında kedi yavruladı mı; bunları sordu... Aftan söz açmadı heç açmadı o lâfı, biz de açmadık gayrı.. Emme belli ki tüm mapisaneler inliya, af deyi deyi. Cümlesi kurtulur inşallah Bursadaki de öyle.

Veli YILMAZ

Lâleli'de iş var

Kıyametin tafsilâtını yazıyor

Elhamdülillâh cahillerin, yobazların, sahtekârların elinde kalmadık. Kıyametin kopacağını rasgele haber veren şeylere mukabil, akli başında, âlim, geniş fikirli din adamlarımız da var. Bunlar sahte şeylerin sözlerini şiddetle yalanlamışlar, bu çeşit hurafelere karşı halkı uyanıklığa davet etmişler, işin aşını astarını anlatmışlardır. 5 Nisan sayılı Yeni Sabah gazetesi bu din adamlarımızdan birile bir mülakat yapmış, ilâhiyat fakültesinde okutulan mağa lâyik ilmi vakıalar zikretmiştir. Okuyucularımızın istifadesine arz ediyoruz, ne varsa imamlarda var, vesselâm, Lâleli Camii (ne talihli cami) imamı Mustafa Ayni efendi hazretleri aynen şöyle diyor:

«Büyük kıyamet alâmetleri ondur. Alâmetlerden biri de Hazreti İsanın dünyaya inşidir. İsa, bir cuma günü gökten incek ve Şamda Emeviye camiiinde bulunacaktır. Bu tarih 1381 yılıdır. Bu ana kadar kıyamet alâmeti olarak 73 ü zuhur etmiştir. Gimdi on büyük alâmete intizar edilmekte. Ne güzel değil mi efendim, tarihi bile var, İsa'nın hangi camiye ineceği tasrih edilmiş, herşey sayı ile, 73 ü tanam, 10 tanesi daha gelecek. Efendi hazretlerinin statistik kudreti başdöndürücü, bakın ne

ler haber veriyor:

«Cebrail Aleyhisselâm Hazreti Muhammede 23 senede 50 bin defa inmiştir. Daha on defa inecektir. Bu inşiler vahiy ile değil bir takım vazifelerledir. Hazreti İsa Şamda Emeviye camiiine indiği zaman, Deccalı katledecek ve bu saatten sonra dünya yüzündeki herkes Müslüman olacak ve bu tarih İsanın vefatından evvel vuku bulacaktır.

İyi mi?... Efendi hazretlerine göre insanoğlu 5 şeyi önceden bilemezmiş, bunlardan biri de kıyametin ne zaman kopacağıdır. Bunu söyledikten sonra da kıyamet tarihini ifşâ etmekte beis görmüyor. İlâhi mantık!.. İlâhiyat fakültesi nur içinde gelişsin, efendi hazretlerinin eli dili dert görmesin, bakın daha ne mübarek şeyler söylüyor:

«Ramazanda oruç tutulmaz, hacca gidilmez iken o kişilerin Stalinden ne farkı vardır. İsa dünya yüzüne indiği sırada büyük bir cihan savaşı olacak, Müslümanlar üç parçaya ayrılacak; bir kısmı şehit düşecek, ikinci parti firar, üçüncüsü ise sebat edecektir. Hazreti İsa işte bu sebat edecek orduya muvafık bulunacaktır.

Oh, oh, oh, ne güzel ne güzel, yani bu memleketin işleri yolunda... Başımızdan Ali Ayni efendi eksik olmasın!..

Avukat İrfan Emin

(Baş tarafı 3 de)

la intihar etmiş amiyorum; bu daha ziyade hayret savaşıdan yılmış olanların, bezginalik getirenlerin işidir. Ben saçlarının her teli ile hayata bağlıyım. Katiyen yaşamaktan vazgeçmiş değilim. Ancak bir kenarda kıvrılarak kötü bir tarzda gebermemin hiç de bana yararlı tarzda bir şey emadığına kanım. Kalbimi yoklayan iki kuvvetli kriz bu: hal devam ederse beni yakında öldürecek. İrademi kullanmadan ölmek, boşu boşuna, pist pisine gitmek... Ben buna hiç bir zaman razı olamayacağım. Hak kimdaki adı hatayı düzelterek diri diri çıkarırsam, ni tıka buradan cesedim olsun çıkmış olacaktır. Görüyorsunuz ya her zamandan ziyade kuvvetliyim, içimde savaşa gidenlerin zafer ümidleriyle dolu nefesi var. Savaşa atılanlar muzaffer olmak için giderler ama bu yolda ölmek, yaralanmak, sakat kalmak da var. Fakat savaşa atılanlar yalnız zafer ümit ve kuvvetiyle yürürler. İşte içimde hâkim olan his budur. Beni sevenlerin boşuna üzülmelerine katiyen razı değilim. Hele acınacak bir adam olmağa hiç tahammül edemem!..

Nazım Hikmet hakkında bir çok şeyler yazıldı. Bazı yazarlar, kendi mantıklarına göre kalem oynatırlarken farkına varmadan onu küçük düşürecek hatalara saptılar. Maalesef hamle yapanlar, mevzuun ötesinde dolaşıyorlardı. Nazım Hikmet suçlu olsaydı bile tabii edilecek cezanın bir ölçüsü olması gerektiğini bir türlü akıl edemediler. Diğer taraftan da bir merhamet edebiyatı türü; Nazım Hikmet malûmâtı, tanınmaz hale gelmiş, anası kör olmuş vs. Bu merhamet edebiyatı bana hepsinden ziyade korkunç geldi. Ne Nazım Hikmet, ne de kanunî vasfisi buna tahammül edemez; çünkü biliyoruz ki, biz kendimizden üstün olanlara acımayız, kendimiz gibilere de, her kes gibilere de acımayız. Acıyacaktakimiz herkesten aşağı olan kimselerdir.

İnsan bu derkeye düştükten sonra ölmesi bin kat daha iyidir. Dostlarıma rica ederim, kötü bir merhamet edebiyatıyla Nazım Hikmetin ruhunu ve secciyesini öldürmeğe kalkmasınlar eli bağlı bir adama hücum edenlerin de bu şerefsiz yolda yürümekten vazgeçmeleri şâpe eder. Dedikten sonra listat Nazım Hikmetin bilvâri de tamannan bir parça okudu ve lâve etti: «Kürtuluş savaşında vatanın bağrımdan bir alev gibi yükselen bu dehâ, şimşik kadar duyulmayan bir seda de in kilâp kahramanlarının büyük savaşını terennüm ederken, ona hain damgasını vurmak inkılâba hiyanetten başka bir mânaya gelebilir mi? Nazım Hikmet inkılâba ve adalete inanmış ve dehâsi dünyaca tanınmış eşsiz bir değerimizdir. Atatürke ve inkılâba söven'ler kollarını sallıya sallıya doluşırken onun hapsedilerde çürütmesine tahammül etmek, adalete inananlar için güç bir şeydir.

Okuduğumuz son haberler ve onlara bağlı bazı düşünceler kanun yolunda bazı mühim ya

MAK KOMİK

Turnayı gözünden vurdu...

Hani öyle sözler vardır ki, tam zamanında duyulur, işte Gangsterler başkenti Şikago'nun en büyük gazetecisi Mak Komik, bu sözlerden birini duyurdu bize...

Mak Komik demiş ki: Birleşik Amerika dışında, dünyanın en medeni memleketi Türkiyedir. Biliyor duk zaten.

13 seneden beri bir şairi haksız yere yatıranlar (Yeni Amerikan ölçülerine göre) dünyanın en medeni kişileridir.

— Memleket aşkı ile yü

reği çarpan, ve gerçekleri gizlemeyen genç bir öğretmeni hapsedenler (Yeni Amerikan ölçülerine göre) dünyanın en medeni valileridir.

— Haksızlığı tasvibeden talebe cemiyetleri (Yeni Amerikan ölçülerine göre) dünyanın en medeni cemiyetleridir.

— Kıyametin 77 şartını yayınlayan gazeteler (Yeni Amerikan ölçülerine göre) dünyanın en medeni gazeteleridir.

Vs, vs, vs, vs, vs, vs; vs.

GENÇLİĞİN MÜRACAATI

Sayın Cumhurbaşkanına İnnöyüye

Sayın Başbakan ve T. B. M. M. Başkanlarına

Büyük san'at ve düşünce adamı insanlık ve halk dostu Nâzım Hikmet 13 yıldan beri hürriyetinden mahrum tutulmakta ve hapisanede sühati gündün güne çürütülmektedir. Bu gerçek idealistin haksız ve hele onun bir an evvel serbest bırakılması için yapılan teşebbüslere karşı baş vurulan oyalama politikası gerek dünya, gerekse Türkiye halk oylarında derin bir tepki ve teessür uyandırmıştır. Biz, aşağıda imzaları bulunan, Türkiye İnkılâbçı, demokrat Y. okul ve üniversite gençleri halkların gösterdikleri tepki ve teessüre katılır; Nâzım Hikmetin serbest bırakılması için kanunların si ze verdiği yetkiye dayanarak harekete geçmenizi saygıyla dileriz

(Dilekçe 150 İmzalıdır)

NOT :

Cumhurbaşkanı için: Anayasasının bize verdiği yetkiyi kullanmanızı saygıylarız.

Müteahhit A. Petriç ne diyor:

Nâzım Hikmet büyük bir şairdir ve dolayısıyla memleketin medarı iftihar olan bir insandır. Hapis olmasından dolayı hürün duyuyorum.

Sahibi ve bu nüshada yazı

işlerini fillen idare eden:

NAHİT ÜSTEMİR

İdare Yeri:

Ankara Cad. No: 37, kat: 3

Mektup Adresi:

Posta kutusu 12, Tophane,

İSTANBUL

ABONE ŞARTLARI:

Seneliği: 480 Krş.

Altı aylığı: 240 Krş

Dizgi: Anıl Matbaası

ğırından çıkan dünya iktisadi ve ıstimal nizamı karşısında yolunu şaşırırlar için de şerkat göstermek hiç de adabetsizlik sayılmaz.

Türk aydınları adaletle beraber

(Baş tarafı 1 incide)

Asistan; Burhan Belge; Yeni İstanbul Gaz.; İhsan Ada; Vatan Gaz.; Burhan Arpad; Vatan Gaz.; Cevat Karsan; eski memur; Nejat Sirel; G. S. A. Heykeltraş hoca; Ali Naci Karacan Milliyet Gaz. Başyazarı; Halet Çambel; Ed. Fak. Doçent; Yusuf Ergüler; dekoratör; Selâmi Akpınar; Vatan Gaz.; Hamit Ongunsu; Ed. Fak. Ord. Prof., eski dekan; Beylan Birand; Ed. Fak. Asistan; Zühtü Müridoğlu; G. S. A. Heykeltraş hoca; Abdülbaki Gölpınarlı; Muharrir, eski doçent; K.; Ed. Fak. Asistan; Bedri Rahmi Eyüboğlu; G. S. A. ressam hoca; Fuat İzer Ressam; Nezihe Araz; Ed. Fak. Asistan; C. Dereli; G. S. A. ressam hoca; Reşat Sevinçsoy; desinatör; Kemal Sönmezler; ressam; Haşmet Akal; ressam; İhsan Aydın; ressam Fethi Karakaş; ressam; Nuri İyem; ressam; Ziya Keseroğlu; G. S. A. ressam hoca; Zeki Kocamemi; G. S. A. ressam hoca; Adnan Cemgil; eski felsefe hocası; İhhami Demirci; ressam; F. Erkman ressam; P. Erkman; ressam; Ferruh Başağa; ressam; Sabiha Sertel; Moda, muharrir; Mahmut Morali; Şehir Tiyatrosu Aktörü; İ. Galip Arcan; Şehir Tiyat. Ak.; Necdet Mahfi; Ş. Tiyat. Ak.; Şamî Ayanoğlu; Ş. Tiyat. Ak.; Hadi Hün; Ş. Tiyat. Ak.; İbrahim Deniz; Ş. Tiyat. Ak.; Aslan Altın; Ş. Tiyat. Ak.; Muazzez; Ş. Tiyat. A.; Kemal; Ş. Tiyat. Ak.; Halûk Savaş; Ş. Tiyat. Ak.; Gazanfer Özcan; Ş. Tiyat. Ak.; Ferdi Talay; Ş. Tiyat. Ak.; İsmat Ay; Ş. Tiyat. Ak.; Nuri İşlay; Ş. Tiyat. Ak.; Orhan; Ş. Tiyat. Ak.; Nejat Sayman; Ş. Tiyat. Ak.; Mustafa Savaşkan; Ş. Tiyat. Ak.; Muzaffer Aslan; Ş. Tiyat. Ak.; M. Hican; Ş. Tiyat. Ak.; Cahit Nalbantoğlu; Ş. Tiyat. Ak.; Hamit Akinlı; Ş. Tiyat. Ak.; Ümit Cengaver; Ş. Tiyat. Ak.; Celâl Balkır; Ş. Tiyat. Ak. Atuf Avcı; Ş. Tiyat. Ak.; Ali Galip Taş; Avukat, İst. Barosu idare heyetinden; Sabri Savaş; Avukat; Mehmet Münir Eğriboz; Avukat; İsmail İsa; Avukat; Recai Atabek; Avukat.